

سن اعتیاد در حال کاهش است، چیکار باید کرد؟

به گزارش پایگاه خبری بنیاد تحول اجتماعی و به نقل از ایرنا، خبری که اواسط اردیبهشت‌ماه گذشته به نقل از «احمد احمدی‌صدر» مدیرعامل سازمان رفاه، خدمات و مشارکت‌های اجتماعی شهرداری تهران منتشر شد، از آن دسته اخباری است که باعث بیشتر شدن نگرانی‌ها می‌شود و اخطار می‌دهد که وضعیت اعتیاد در جامعه ما به مرز بسیار بحرانی رسیده است.

وی که همراه با برخی از اعضای شورای شهر و ستاد مبارزه با مواد مخدر استان تهران، از پاتوق‌های معتادین متجاهر دیدن کرده بود، اعلام کرد «سن اعتیاد به زیر ۱۸ سال کاهش یافته است.» خبری که به سرعت در رسانه‌های رسمی و غیررسمی کشور منتشر شد.

با گذشت بیش از دو هفته از انتشار این خبر و عدم تکذیب متولیان رسمی این موضوع (ستاد مبارزه با مواد مخدر)، متاسفانه می‌توان آن را نزدیک به صحت و دقیق دانست؛ حتی اگر با توجه به مسئولیت احمدی‌صدر، فقط مربوط به شهر یا استان تهران بوده باشد. فراموش نکنیم که «اسکندر مومنی» دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر کشور نیز بهمن‌ماه سال گذشته گفته بود: «میانگین سن اعتیاد در ایران، ۲۴ سال و چند ماه است و البته سن اعتیاد در دنیا، ۱۹ سال است.»

با توجه به اخبار منتشر شده درباره این وضع نگران‌کننده، بررسی ابعاد این پدیده خطرناک، روش‌های علمی و عملی مقابله با گسترش آن، رویکردهای درمانی برای معتادان و روش‌های حمایتی از خانواده آنان، یک ضرورت لازم است.

الف _ پیامدهای کاهش سن اعتیاد

کاهش سن اعتیاد به ۱۸ سال به این معنی است که برخی نوجوانان دبیرستانی _ حداقل در سال‌های پایانی تحصیل- درگیر پدیده خطرناک اعتیاد شده و زنگ خطری بزرگ را به صدا درآورده‌است زیرا درگیری یک فرد به اعتیاد، گاه حتی تا آخر عمر، خود و خانواده‌اش را درگیر کرده، هزینه‌ها و پیامدهای سنگین اقتصادی و روانی به بار می‌آورد و از آن سو، بار سنگینی را بر دوش جامعه می‌گذارد.

وقتی از آلودگی فرد به مواد مخدر از سن پایین سخن می‌گوییم، در واقع همه فرصت‌های شغلی، اجتماعی، ازدواج، فرزندآوری، تولید علمی-صنعتی و نشاط اجتماعی و فردی او را باید نابود شده دانست؛ مگر اینکه به سرعت و با روشی علمی و جامع، به صورتی طولانی مدت و موثر درمان شود و نجات پیدا کند.

هرچه سن اعتیاد کمتر شود، به منزله ماندگار شدن بیشتر مدت زمان مصرف و بیشتر شدن پیامدهای مخرب آن است؛ به ویژه که ترک و درمان اعتیاد فرآیندی بسیار سخت، طولانی و مستلزم مراقبت‌های چندوجهی از سوی فرد، خانواده و نزدیکان و نهادهای حمایتی اجتماعی است.

واضح است که وقتی فردی از ابتدای دوران جوانی گرفتار این معضل می‌شود، اگر به سرعت اقدام به درمان و ترک نکند، احتمال زیاد تا سال‌های بسیار زیاد گرفتار آن خواهد بود و به نسبت سال‌های اعتیاد، هزینه‌های آن افزون و فرصت‌های از دست رفته نیز بیشتر خواهد شد.

در نظر داشته باشیم با روش‌های معمول ترک اعتیاد در کشور، امار بازگشت به اعتیاد در حالت بسیار خوشبینانه حالت فقط ۲۰ درصد است که ادعای «پرویز افشار» سخنگوی وقت ستاد مبارزه با مواد مخدر در سال ۱۳۹۷ است اما مشاهده‌ها و تجربه‌ها بسیاری از افراد نشان می‌دهد این رقم خیلی خوش‌بینانه است. به همین خاطر با اقدامات، روش‌ها و امکانات کنونی جامعه، ۸۰ درصد افرادی که از سنین پایین (از جمله ۱۸ سالگی) اقدام به مصرف مواد می‌کنند، قادر نخواهند بود آن را ترک کنند.

البته به این نکته هم باید توجه داشت که این نگاه، به معنای نفی ارزش و اهمیت همه روش‌های موجود ترک اعتیاد و زحمات‌های مراکز بازپروری نیست؛ بلکه منظور این است که برای درک علت بازگشت بیشتر معتادان به مصرف دوباره، وقت آن شده است که از تجربه‌های علمی دنیا و متخصصان توانمند داخلی بهره بجوییم؛ قبل از اینکه سن اعتیاد به زیر ۱۸ و اوایل دوره دبیرستان برسد.

ب_ اعتیاد؛ از جرم انگاری تا بیماری پنداری
 آنها که پدیده‌های اجتماعی به ویژه از نوع آسیب‌زای آن - همچون اعتیاد - را پیگیری می‌کنند، به خوبی می‌دانند که تا همین دو سه دهه پیش، در جامعه ما، اعتیاد به عنوان جرم و بزه تلقی می‌شد و معتاد، مجرمی خطرناک بود. مرور سخنان مسئولان دهه ۶۰ و حتی بازبینی فیلم‌ها و سریال‌های تلویزیونی آن زمان، به خوبی نشانگر بزه دانستن اعتیاد (معتاد و قاچاقچی هر دو باهم) بوده است و چه تبلیغات و هزینه‌های برای بازداری مردم از آلودگی به این «جرم» صورت نگرفت!

گرچه طبق قوانین بیشتر کشورهای جهان و مقررات قضایی ما، حمل، کاشت، توزیع و ساخت مواد مخدر هنوز هم جرم محسوب می‌شود و به حق باید با آن مبارزه قضایی، امنیتی، فرهنگی و جلوگیری کرد اما سپری شدن زمان و غلبه نگاه علمی و البته بی‌نتیجه بودن اقدامات بزه‌انگاران دربارۀ فرد معتاد، سبب تغییر نگاه مردم و مسئولان شد و خوشبختانه اکنون بیشتر افراد، به این پدیده به عنوان نوعی بیماری روانی و جسمانی می‌نگرند.

پیش از پرداختن به روش‌های مقابله با توزیع و پخش مواد مخدر و نقد برخی رویه‌های جاری، بی‌مناسبت نیست که از تعبیر یکی از استادان روانشناسی دربارۀ فرایند ترک اعتیاد یاد کنیم:

از جدا کردن جلد کتاب تا تصحیح محتوای آن!
 نگارنده به یاد دارد که در یکی از کلاس‌های مقطع دکترا، دکتر «نعمت‌الله ستوده» (از روان‌شناسان برجسته کشور)، تعبیر واضح و بسیار دقیق از پدیده اعتیاد داشت که کاش خانواده‌ها و متولیان این کار، به آن توجه ویژه می‌کردند. به تعبیر او، ترک ظاهری اعتیاد (به طور مثال در کمپ یا با روش‌های سم‌زدایی)، اگرچه اولیل قدم برای رهایی است اما فقط به منزله کندن جلد کتاب شخصیت معتاد است که محتوای آن هیچ تغییری نکرده! یعنی تا زمانی که مشکلات موجود در محتوای درون ذهنی، روانی و شخصیتی فرد معتاد بررسی، احصاء و درمان نشود، کندن جلد کتاب شخصیت او و چسباندن جلدی تازه، هیچ سودی نخواهد داشت و محتوای کتاب همان درونمایه گذشته باقی خواهد ماند؛ همچنان که بیشتر روش‌های ترک کنونی که در جامعه ما رایج است، نتیجه‌بخش نبوده و بیشتر معتادان به سمت مصرف مجدد، بازخواهند گشت

نویسنده : مدیر سایت، تاریخ ارسال : سه شنبه 3 خرداد 1401 ساعت 10:32 قبل از ظهر